

40 jaar
Spiegel

links: Voordat hij in 1984 aan zijn serie reisverhalen door Nederland begon, verklaarde Jan Kooijman eerst de herkomst van zijn geliefde grundel.

rechts: In deel 8 nam Jan de lezer mee op een tocht vanuit Zeeland naar de Wadden, inclusief een uitgebreide lijst van sluizen die men diende te passeren.

rechtsonder en onder: SdZ nr. 4 van 2001 kan bestempeld worden als Jan Kooijman editie met een verhaal over "zijn" Schipperskring, een reisverhaal van werfopvolger Van Rijnsoever en twee artikelen van zijn hand over Zeildragend vermogen en De trim van de fok, plus heel veel reacties op zijn Beter varen met platbodems-serie.

werf, gingen Ted en Lydia van Rijnsoever verder met het bouwen van enkele honderden ronde en platbodemjachten. Jan kreeg toen eindelijk tijd om te schrijven, want na het succesvolle boekje *Varen met platbodems* dat inmiddels zes drukken heeft gehaald en tevens in het Duits leverbaar is bij Heech by de Mar, had hij weinig geschreven.

Praktijkverhalen

In SdZ 1981.2 schreef hij uitvoerig over de stabiliteit van ronde en platbodemschepen. Het waren praktijkverhalen van zijn oude werf. Waren de vlakken van de jachten aanvankelijk niet dikker dan 5 mm, ir. Herman Vreedenburg ontwierp en bouwde zijn 9,84 m schokker met een vlak van 25 mm. Later werden ook Vollenhovense bollen, Lemsteraken en andere typen met een zwaar vlak uitgevoerd. Het gewicht van het vlak was voor een deel compensatie van water in de bun. Dat gewicht kon oplopen tot 500 kg of meer.

In 1984 voer Jan, samen met zijn vrouw Ank, een jaar lang met zijn grundel *Nomade* door Nederland en in tien afleveringen liet hij de Spiegellezers meegenieten van hun avonturen. Na een artikel in 1985.8 over de Staverse jol van J.K. Gipon, en in 1986.6 en 1987.1 over Henk Lunstroo, volgden enkele afleveringen over de Hollandse boot in 1987.3 en 4, waarvoor hij Henk Bos interviewde. Inmiddels waren alle ontwerpen van Gipon verzameld en beschreven en verschenen vanaf 1987.6 tien artikelen over deze ontwerpen. Later werd het Giponboek ten doop gehouden.

Artikelen leiden tot boek

Daarna volgden er tot 2013 nog zeker 65 artikelen van de hand van Jan Kooijman. Hij is een man die, ondanks tegenslagen, altijd nieuwe wegen vond om verder te gaan. Nu, op zijn hoge leeftijd van 93 vaart hij nog elke zomer solo met zijn 6,65 m grundel. Het zijn geen tochtjes meer van Wijk bij Duurstede naar de Biesbosch, waar hij een paar maanden van ankerplek naar ankerplek zeilde. Hij vaart nu van Reeuwijk naar Nieuwkoop, toert daar rond, ligt heerlijk aan een eilandje en gaat af en toe boodschappen doen in het dorp. Zoon Willem haalt hem zo nu en dan op zodat hij thuis de

Jan Kooijman, werfbaas en auteur

2016 is een mijlpaal voor Spiegel der Zeilvaart; het tijdschrift bereikt de veertigste jaargang. We kijken terug op artikelen en verhalen die beeldbepalend waren, of in ieder geval veel invloed hadden. Dit geldt zeker voor de meer dan 75 artikelen van Jan Kooijman. Door Wim de Bruijn

Jan Kooijman zag, als zoon van een binnenvaart-reder, al vroeg in dat onze zeilende vissersvloot zou verdwijnen als er geen nieuwbouw zou plaatsvinden. Aanvankelijk alleen in Dordrecht en later samen met Siem de Vries in Deil a/d Linge, zette hij de werf Kooijman & De Vries op. Daar liepen in de loop van veertig jaar ruim zevenhonderd ronde en platbodemjachten van stapel van maar liefst tien typen en 25 modellen. Het was de opmaat naar een grote nieuwbouwgolf.

In de jaren '70 van de vorige eeuw verliet er gemiddeld elke week een casco de werf in Deil. Vaak

werd een houtpakket meegeleverd, zodat de koper zelf zijn grundel kon betimmeren. Er werden zo honderden grundels in afmetingen van 6,25 tot 8 meter gebouwd. Maar ook veel geheel afgebouwde Staverse jollen, Vollenhovense bollen, schokkers, Lemsteraken, hoogaarzen, Zeeuwse schouwen, Hollandse boten en zelfs enkele tjalkjes verlieten de werf. Op de Grevelingen gaf Jan zeilinstructie vanuit de haven van Ouddorp waar hij toe woonde. Later stichtte hij het rond- en platbodemcentrum Heech by de Mar.

Toen Jan Kooijman in 1981 moest stoppen met zijn

was kan doen en nieuwe voorraden kan inslaan. De onderwerpen van zijn artikelen waren heel divers. Interview met bouwers als Smit in Nieuwegein (later Makkum), platbodems van G.W.W.C. Baron van Hœvell, over zijn vriend Herman Vreedburgh. Het vervolg op zijn boek *Varen met Platbodems*, *Beter varen met Platbodems* werd eerst in aparte Spiegel artikelen gepubliceerd in 2001. Veel lezers kwamen met op- en aanmerkingen, aanvullingen en verbeteringen. Pas nadat alles was verwerkt verscheen het boek.

Tijdens zijn tochtjes door Nederland beschrijft hij op verrassende wijze hoe kostbaar en kostelijk ons Nederlandse natuurbesit in en aan het water is.

***Varen met platbodems* verscheen zowel in het Nederlands als het Duits**

Hij vond schilder Anne de Haan bereid treffende aquarellen bij zijn mijmeringen te maken en in 2004 verscheen *Tussen Wad en Weiland*. Uitgever Hollandia vroeg of het niet mogelijk was om *Varen met platbodems* te combineren met *Beter varen met platbodems*. Na veel wikken en wegen schreef Jan een heel nieuw manuscript, met als wat vreemd overkomende titel: *Het vlakke land en het zeil*.

Bijzondere levensloop

Het is een bijzondere levensloop voor een meester in de rechten die aanvankelijk bij het Ministerie van Financiën kwam te werken: nadat hij moest stoppen met de werf, keerde hij terug naar kantoor en werd inspecteur van de omzetbelasting. Ik kwam in 1984 bij hem op kantoor in Haarlem voor het aanvragen van mijn BTW-nummer! Vanaf 1971, na het eerste interview in Deil, tot op heden hebben we contact gehouden.

Tijdens het 40-jarig bestaan van 'zijn' Schipperskring Kooijman & De Vries waaraan inmiddels ook de naam Van Rijnsoever is toegevoegd, was Jan zichtbaar verheugd om nog zoveel oude bekenden te zien. Mensen aan wie hij decennia geleden een schip had verkocht waarmee ze nog steeds rondvoeren. Anderen waren doorgegroeid naar een groter schip. Ook tijdens onze (on)regelmatige telefoongesprekken is hij altijd zeer geïnteres-

Jan Kooijman vaart nog altijd met zijn grundel

seerd hoe alles reilt en zeilt. Jan Kooijman heeft een enorme bijdrage geleverd aan de instandhouding van veel typen vissersschepjes en heeft er, met zijn mensen, voor gezorgd dat velen het plezier van het varen met ronde of platbodemjachten konden ontdekken.